

PRÁVNÍ ARGUMENTACE

CÍL

Cílem tohoto materiálu je zopakovat a procvičit látku z přednášky, která se zaměřila na problematiku právní argumentace.

PRÁVNÍ ARGUMENTACE - ÚVODEM

Právní argumentace je komplexním jevem, který předpokládá komunikační dovednosti a jejich uplatnění v procesu interakce s jinou osobou. Cílem argumentace je vyřešení názorového rozdílu a tohoto cíle se dosáhne tak, že se předloží jasné, strukturované a právně odůvodněné řešení problému. Snahou přitom je navrhnout takové řešení, které bude akceptovatelné pro racionálně uvažující a rozhodující nezávislý a nestranný soud.

V právu rozlišujeme argumentaci **skutkovou** a **právní**. Cílem skutkové argumentace je **zjištění skutkového stavu**, tedy toho, jak se určitá situace ve skutečnosti odehrála (kdo ji způsobil, kdy, jakým způsobem). Setkat se s ní můžete jak v soukromém právu (byla uzavřena smlouva? Uzavřela ji oprávněná osoba? Bylo řádně splněno to, co smlouva předpokládala? A bylo to splněno včas?), tak i v právu veřejném (Kdo řídil auto v době dopravní nehody? Jakou rychlostí jel? Dal přednost?).

To, k čemu směřuje argumentace právní, je prostřednictvím podřazení skutkového stavu (**subsumpce**) pod právní normu nalézt právní **řešení** určité situace. Proces právní argumentace vychází z logického myšlení a logické argumentace. V českém právním prostředí se podobně jako v kontinentální právu obecně využívá především **dedukce**. Dominantní je také v systému *common law*, kde ale větší význam než v našem právním prostředí mají i další metody. Těmi jsou **indukce** a **analogie** (v našem právním prostředí je častěji chápána též jako jedna z dílčích výkladových metod).

Ve výuce práva má schopnost právní argumentace důležité postavení. Velký důraz je na ni kladen v USA. Drilována je také při studiu práva v Německu. V prvním případě je cvičena zpravidla na reálných případech, ve druhém na případech smyšlených. Přístupy se liší (CREAC, IRAC vs. *Gutachtenstil*, *Urteilstil*), podstata je však srovnatelná. Schéma argumentace je do značné míry pevně dané a je třeba si jej (do značné míry mechanicky) osvojit.

S právní argumentací velmi úzce souvisí také schopnost **přesvědčit** adresáta o tom, že právě mé argumenty jsou ty správné. Adresátem může být soud, ale také obchodní partner, zaměstnanec, někdo, kdo nás svým jednáním poškodil atp. Právně argumentujeme prostřednictvím slova či písma. Právní argumentaci v takovém případě musíme podat způsobem, který odpovídá konkrétní situaci, našim potřebám a povaze cílového adresáta. Výše uvedené postupy (IRAC a CREAC) nás mohou vhodně navést. Zde již do značné míry nejde o dovednost čistě právní, pro právníka je ale neméně důležitá.

Nutným předpokladem dobré právní argumentace je také znalost jednotlivých metod výkladu.

1. PŘÍKLAD NA DEDUKTIVNÍ ARGUMENTACI

PRÁVNÍ ÚPRAVA: Článek 34 Smlouvy o fungování EU stanoví: „*Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána.*“

DEFINICE: Soudní dvůr v případě Dassonville dovedil, že pojem opatření s rovnocenným účinkem zahrnuje „*všechna obchodní pravidla upravená právem členských států, která přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně brání obchodu mezi členskými státy...*“

DEFINICE: Z kontextu úpravy vyplývá, že čl. 34 je adresován výlučně **členským státům**.

DEFINICE: Z další judikatury Soudního dvora vyplývá, že pojetí státu je široké a zahrnuje též obce, kraje, státem ovládané soukromé osoby atp.

ZADÁNÍ: Představte si, že Morava může opět přijímat zemskou legislativu. Na základě zemského zákona Morava zavádí zákaz dovozu vína z Rakouska. Rakouští vinaři hodlají věc řešit, jelikož je tím omezen jejich odbyt.

Soudní dvůr se dosud nevyjádřil k tomu, zda je adresátem tohoto ustanovení také Morava nevyjádřil. Snadné řešení této situace odkazem na předchozí judikaturu tedy neexistuje.

ÚKOLY:

1. využijte argumentační vzorec vycházející z logické argumentace a formulujte hypotézu.
2. následně schematicky aplikujte na tento případ jednotlivé prvky (kroky) deduktivní argumentace (viz přednáška a schéma Hypotéza/Pravidlo+definice/Subsumpce/Odpověď)

2. JEKYLL & HYDE: SCHOPNOST ARGUMENTACE PRO I PROTI

Právo často nenabízí jedno správné řešení určité problematické situace. Chybí mi to, co je charakteristické pro přírodní vědy. V právu většinou nelze věci přesně změřit či zvážit a stanovit jasnou a pevnou hodnotu. Na schopnosti argumentace proto záleží. Výsledek, tj. řešení, se totiž často bude odvíjet od toho, jak úspěšný v právní argumentaci u soudu budete. Právník si často nemůže vybrat, musí nalézt vhodnou právní argumentaci i v situaci, která pro něj není příznivá, nebo ke které má vnitřní výhrady, neboť není plně přesvědčen o její správnosti.

PRÁVNÍ ÚPRAVA: Pokračujte v zadání dále. Článek 36 Smlouvy o fungování EU stanoví výjimky ze zákazu v čl. 34, říká konkrétně: „*Články 34 a 35 nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví. Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.*“

ARGUMENTACE STRAN: Morava argumentuje, že zákazem dovozu vína chrání zdraví spotřebitele. V Rakouských vínech se totiž v minulosti vyskytl nežádoucí přídavek diethylenglykolu (příjemně nasládlá, avšak toxická látka). Protistrana argumentuje tím, že se tak stalo dávno v minulosti a že pro omezení není důvod.

ÚKOL 1:

Představte si, že v dané situaci můžete zastupovat jak zájmy ČR, tak i zájmy rakouských vinařů. Proto si zkuste představit argumentaci na základě výše uvedené úpravy:

- A. ve prospěch Moravy.
- B. ve prospěch rakouských vinařů.

ÚKOL 2: Argumentaci formulujte tak, aby reflektovala strukturu:

- IRAC
- CREAC.

3. VHDNÁ ČI NEVHDNÁ ARGUMENTACE?

Zamyslete se a posuďte, čím může být problematická následující argumentace?

ÚKOL 1: Právní zástupce A ve sporu použije jako podpůrný argument právní stanovisko vypracované dvěma odbornými asistenty z PrF MU z katedry mezinárodního a evropského práva. Protistrana B argumentuje tím, že toto stanovisko má nízkou relevanci a soud by proto k názoru v něm obsaženému vůbec neměl přihlížet. Tvrdí totiž, že její postoj ve věci je potvrzen stanoviskem profesora, který je na rozdíl od obou asistentů největším odborníkem na občanské právo na příslušné fakultě. Profesor je hodnotně více, než prostý odborný asistent. Spor se přitom věcně týká otázky mezinárodního práva a práva evropského.

ÚKOL 2: Podle § 2001 občanského zákoníku platí, že: „*Od smlouvy lze odstoupit, ujedná-li si to strany, nebo stanoví-li tak zákon.*“ Podle „§ 2002 odst. 1 platí, že „(1) *Poruší-li strana smlouvu podstatným způsobem, může druhá strana bez zbytečného odkladu od smlouvy odstoupit. Podstatné je takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvídala; v ostatních případech se má za to, že porušení podstatné není.*“

Řešíte spor mezi ženou A, která si pronajala věc od ženy B. Součástí dohody výslovně bylo, že „A“ věc bude užívat výlučně osobně s tím, že je to podmínka, na které B bezvýhradně trvá.

A tuto podmínku nedodržela a věc půjčila osobě C. B proto od smlouvy odstoupila. A však věc nevrátila, proto došlo k soudnímu sporu. A v řízení argumentuje tím, že je ve vysokém stupni těhotenství a nadto právě prodělala covid. Soud by podle jejího názoru měl k této skutečnosti přihlídnout a konstatovat, že odstoupení nebylo platné, není tedy důvod cokoli vracet. Zamyslete se (pohledem teorie práva) nad touto argumentací.

4. VOLBA STYLU PŘESVĚDČOVÁNÍ PRÁVNÍ ARGUMENTACÍ

Právník často musí volit mezi stylem vyjadřování. Argumentace tedy není vše, stejně tak znalosti. Věc musí být také správným způsobem podána.

Představte si, že k soudnímu sporu ve věci popsané výše úkolu 2 ještě nedošlo, protože B zatím od smlouvy neodstoupila. Zkuste si sami představit formulaci krátké výzvy (na formě nesejde, jde o obsah), ve které vyzýváte A, aby v této věci přestala porušovat to, na čem se s Vámi dohoda. Výzvu přitom formulujte tak, že:

- A. Vám umožní s A další spolupráci
- B. Vám je vlastně jedno, zda s A dále bude smlouvou vázáni, či nikoliv. Chcete především dosáhnout svého.